

Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης

Τόμ. 1 (2017)

7ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΔΙΔΑΧΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ Π.Τ.Δ.Ε.
ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΨΥΧΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων

7^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

«ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»

ΤΟΜΟΣ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

ISSN: 2529-1157

Σε Συνεργασία με την Ένωση Ελλήνων Φυσικών και την
Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ DIVANICARAVEL
15-18 Ιουνίου 2017

**Ενσωμάτωση του ηλεκτρονικού υπολογιστή στην
προσχολική τάξη : απόψεις νηπιαγωγών και
γονέων**

ΔΗΜΗΤΡΑ ΠΑΝΟΥ, ΓΑΡΥΦΑΛΙΑ ΧΑΡΙΤΑΚΗ

doi: [10.12681/edusc.1696](https://doi.org/10.12681/edusc.1696)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΠΑΝΟΥ Δ., & ΧΑΡΙΤΑΚΗ Γ. (2019). Ενσωμάτωση του ηλεκτρονικού υπολογιστή στην προσχολική τάξη : απόψεις νηπιαγωγών και γονέων. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 1*, 961-984.
<https://doi.org/10.12681/edusc.1696>

Ενσωμάτωση του ηλεκτρονικού υπολογιστή στην προσχολική τάξη : απόψεις νηπιαγωγών και γονέων

Δήμητρα Πάνου Παιδαγωγός Προσχολικής Ηλικίας
demipanou@gmail.com

Γαρυφαλιά Χαριτάκη Διδάκτορας Ειδικής Αγωγής Π.Τ.Δ.Ε Ε.Κ.Π.Α.
gcharitaki@metropolitan.edu.gr

Περίληψη

Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές αποτελούν πλέον ένα σημαντικό μέρος της σύγχρονης καθημερινής ζωής, όχι μόνο ως αυτόματα αντικείμενα, που συμβάλλουν στην διευκόλυνση της εργασίας, αλλά και ως εκπαιδευτικά εργαλεία (Prensky, 2001). Η εισαγωγή του υπολογιστή στο νηπιαγωγείο έχει ως σκοπό να εξοικειωθεί το παιδί με απλές βασικές λειτουργίες του υπολογιστή και να έρθουν σε επαφή με διάφορες χρήσεις του, ως εποπτικό μέσο διδασκαλίας, ως εργαλείο ανακάλυψης, δημιουργίας και έκφρασης στο πλαίσιο των καθημερινών δραστηριοτήτων (ΔΕΠΠΣ, 2003). Η παρούσα έρευνα έχει ως σκοπό να διερευνήσει τη συμβολή της χρήσης ηλεκτρονικού υπολογιστή στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας στην προσχολική τάξη. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζονται απόψεις, γνώσεις και αντιλήψεις εκπαιδευτικών προσχολικής αγωγής καθώς και γονέων παιδιών προσχολικής ηλικίας επί του θέματος. Η παρούσα έρευνα υλοποιείται μέσω μικτής μεθοδολογικής προσέγγισης καθώς θα χρησιμοποιηθεί τόσο η ποιοτική, όσο και η ποσοτική μέθοδος, με σκοπό την πολύπλευρη διερεύνηση του ζητήματος. Πιο συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκε συνδυασμός χορήγησης ερωτηματολογίου (Χριστοδούλου-Γκλιάου & Γουργιώτου, 2009) σε 45 εκπαιδευτικούς και της ημιδομημένης συνέντευξης σε 15 γονείς παιδιών προσχολικής ηλικίας. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν μέσω του ερωτηματολογίου και της ημιδομημένης συνέντευξης, φανερώνουν ότι η ενσωμάτωση του ηλεκτρονικού υπολογιστή στην προσχολική τάξη λειτουργεί επιβοηθητικά όχι μόνο στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών, αλλά και στο περιεχόμενο της ίδιας της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ωστόσο, ιδιαίτερος σημαντικό είναι το γεγονός ότι πολλοί εκ των συμμετεχόντων ισχυρίζονται ότι αδυνατούν να υποστηρίξουν τη χρήση του Η/Υ στην προσχολική τάξη. Τα αποτελέσματα της έρευνας μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η θεωρητική κατάρτιση για την ενσωμάτωση του ηλεκτρονικού υπολογιστή στην προσχολική τάξη είναι επιτακτική ανάγκη.

Λέξεις-Κλειδιά : Ηλεκτρονικός Υπολογιστής (H/Y), προσχολική τάξη, νηπιαγωγοί, γονείς, Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.)

Abstract

Computers are now an important part of modern everyday life, not only as automatic objects that help to facilitate work, but also as educational tools (Prensky, 2001). The introduction of the computer into the kindergarten aims to familiarize the child with simple basic computer functions and to come into contact with his various uses, as a means of teaching as a tool for discovery, creation and expression in the context of daily activities (DEPPS, 2003). The purpose of this research is to investigate the contribution of computer use to improving the pre-school education process. More specifically, the views, knowledge and perceptions of pre-school teachers and preschool children on the subject are examined. The present research is implemented through a mixed methodological approach, as both qualitative and quantitative methods will be used to explore the issue on a multi-faceted basis. More specifically, a combination of questionnaire (Christodoulou-Gliou & Gourgioatou, 2009) was carried out in 45 teachers and a semi-structured interview with 15 parents of preschool children. The results obtained through the questionnaire and the semi-structured interview, show that the integration of the computer in the pre-school class is beneficial not only to the development of children but also to the content of the educational process itself. However, it is particularly important that many of the participants claim that they are unable to support the use of computers in preschool classes. The results of our research lead us to the conclusion that the theoretical training for computer integration in the preschool class is imperative.

Keywords: Computer, Pre-school Class, Kindergarteners, Parents, Cross-Thematic Curriculum (DEPPS)

Εισαγωγή

Η παρούσα έρευνα είχε σκοπό να διερευνήσει τις απόψεις των παιδαγωγών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αλλά και των γονέων παιδιών προσχολικής ηλικίας, σχετικά με το ζήτημα της ενσωμάτωσης του ηλεκτρονικού υπολογιστή (Η/Υ) στην προσχολική τάξη. Αναλυτικότερα, η συγκεκριμένη επιστημονική διερεύνηση εξέτασε, εάν μέσω της χρήσης υπολογιστή στην προσχολική τάξη βελτιώνεται η εκπαιδευτική διαδικασία.

Η συγκέντρωση ευρημάτων προκειμένου να απαντηθεί το συγκεκριμένο ερώτημα είναι ιδιαίτερα σημαντική, γιατί εξήχθησαν συμπεράσματα τα οποία θα βοηθήσουν τους εκπαιδευτικούς προσχολικής αγωγής, ώστε να προσεγγίσουν ένα σύγχρονο ζήτημα στο χώρο της εκπαίδευσης, την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στη τάξη. Παράλληλα, μέσω της συγκεκριμένης έρευνας προστέθηκε νέα γνώση στην προϋπάρχουσα στο συγκεκριμένο ερευνητικό πεδίο. Το γεγονός αυτό είναι διττής σημασίας εφόσον από την μία πλευρά οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αποκτήσουν ακόμη περισσότερες γνώσεις και κατά συνέπεια πιο ολοκληρωμένη άποψη για το ζήτημα και από την άλλη πλευρά δίνεται έναυσμα για νέες έρευνες, εφόσον πιθανολογείται να μην απαντηθούν όλα τα ερευνητικά ερωτήματα σε αυτή την έρευνα.

Το εφελτήριο για τη διεξαγωγή του θέματος, εκτός από προσωπικό ενδιαφέρον του ερευνητή ως προς το ζήτημα, αποτέλεσε το γεγονός ότι στη σύγχρονη κοινωνία ο ηλεκτρονικός υπολογιστής κατέχει εξέχουσα θέση στην καθημερινότητα όλων μας. Ο Η/Υ είναι από τα επιτεύγματα της τεχνολογίας, όπου, αδιαμφισβήτητα, αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι σε ποικίλους τομείς της ζωής μας. Δεδομένου της εισροής της τεχνολογίας στη ζωή μας, δεν θα μπορούσε να μην επηρεαστεί η εκπαίδευση και γενικότερα η εκπαιδευτική διαδικασία. Συνεπώς, γίνεται αντιληπτό, πως η ανάγκη για διερεύνηση, σχετικά με την ένταξη και κατ' επέκταση εμπλοκή του υπολογιστή στην εκπαιδευτική διαδικασία κρίνεται απαραίτητη. Σαφέστατα, μέσω της διερεύνησης στο συγκεκριμένο πεδίο, εξήχθησαν συμπεράσματα, όπου θα διαφωτίσουν αρχικώς τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς, αλλά και γενικότερα, όσους ασχολούνται με άμεσο ή με έμμεσο τρόπο με τα παιδιά και ό,τι αφορά αυτά (Ντολιοπούλου, 2002). Επίσης, η συγκεκριμένη έρευνα απευθύνεται και σε άλλους ερευνητές εκπαιδευτικής έρευνας, οι οποίοι είτε θα προσπαθήσουν να επιβεβαιώσουν τα ευρήματα αυτής, είτε θα προσπαθήσουν να καλύψουν ενδεχόμενα κενά της.

Αναλυτικότερα, τα επιμέρους ερευνητικά ερωτήματα, που διερευνήθηκαν στην τρέχουσα έρευνα είναι τα ακόλουθα:

- Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών προσχολικής ηλικίας για την χρήση του Η/Υ κατά την διδασκαλία;
- Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών για την συμβολή του Η/Υ στην ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής ηλικίας;
- Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την ενσωμάτωση του Η/Υ στην προσχολική τάξη;
- Ποιες είναι οι απόψεις των γονέων για την χρήση του Η/Υ στην διδασκαλία;

Βιβλιογραφική ανασκόπηση

Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές αποτελούν πλέον ένα σημαντικό μέρος της σύγχρονης καθημερινής ζωής, όχι μόνο ως αυτόματα αντικείμενα, που συμβάλλουν στην διευκόλυνση της εργασίας, αλλά και ως εκπαιδευτικά εργαλεία (Prensky, 2001).

Η εξέλιξη των υπολογιστών και η ανάπτυξη των εκπαιδευτικών λογισμικών έφερε τις νέες τεχνολογίες προ των πυλών της αίθουσας διδασκαλίας. Είναι γενικά παραδεκτό πως η αναγκαιότητα για τεχνολογικό «αλφαριθμητισμό» αφορά και στις μικρές ηλικίες με τις οποίες ασχολείται η προσχολική εκπαίδευση. Η εισαγωγή του υπολογιστή στο νηπιαγωγείο αποτελεί σημαντική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση των τελευταίων ετών στην εκπαίδευση των παιδιών προσχολικής ηλικίας (Διαμαντάκη, Ντάβου & Πανούσης 2001).

Η εισαγωγή της διδασκαλίας της Πληροφορικής στο νηπιαγωγείο, όπως ορίζεται από το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών Νηπιαγωγείου (ΔΕΠΠΣ), ανοίγει νέους ερευνητικούς ορίζοντες στον τομέα της χρήσης του υπολογιστή στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία. Η εισαγωγή της Πληροφορικής στο νηπιαγωγείο έχει ως σκοπό να εξοικειωθεί το παιδί με απλές βασικές λειτουργίες του υπολογιστή και να έρθουν σε επαφή με διάφορες χρήσεις του, ως εποπτικό μέσο διδασκαλίας, ως εργαλείο ανακάλυψης, δημιουργίας και έκφρασης στο πλαίσιο των καθημερινών δραστηριοτήτων (ΔΕΠΠΣ, 2003).

Επιπροσθέτως, σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί ότι σύμφωνα με Οδηγό Νηπιαγωγού (2006: 350) ο Η/Υ ορίζεται ως «ένα εργαλείο που έχει τη δυνατότητα να

διευρύνει τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες των μικρών παιδιών, προσδίδοντας νέα διάσταση στις αναπτυσσόμενες δραστηριότητες και ενισχύοντας τη δυναμική του διερευνητικού τους παιχνιδιού». Ωστόσο, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η καταλληλότητα ενός μέσου ή εκπαιδευτικού εργαλείου, όπως ο Η/Υ, συγχέεται ολοκληρωτικά με τον τρόπο αξιοποίησης του, στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Απόρροια της παραπάνω διαπίστωσης, όπως τονίζει και η Νικολοπούλου (2006), αποτελεί η ενημέρωση και η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σχετικά με την ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στην προσχολική τάξη. Τοιουτοτρόπως, η κατάλληλη αναπτυξιακά αξιοποίηση του ΗΥ, διευκολύνει τα παιδιά, αυτής της μικρής ηλικίας, να αποκτήσουν ως βίωμα θετικές εμπειρίες μάθησης.

Μέσω της χρήσης του Η/Υ επιτρέπεται η ανάληψη ενός ενεργού ρόλου από το παιδί και η αποφυγή μιας μονόπλευρης και μονότονης διδασκαλίας (Καλαματιανού, Μούκα, Χατζηγιάννη, 2002: 120). Σύμφωνα με τον Μηττάκο & τον Μηττάκο (2002), μόνο σε ένα σχολικό περιβάλλον, στο οποίο ενθαρρύνεται η ενεργή εμπλοκή των μαθητών, μπορούν να καλλιεργηθούν σύγχρονες παιδαγωγικές μέθοδοι, όπως είναι η μέθοδος project, τα οφέλη της οποίας απαντώνται σε τόσο σε γνωστικό, όσο και σε συναισθηματικό επίπεδο.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί, ότι ο Η/Υ ως διδακτικό μέσο μπορεί να προσαρμόζεται στον ρυθμό μάθησης του κάθε παιδιού χωριστά και να καλύπτει τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα του. Συγχρόνως, ο ενθουσιασμός, που απορρέει λόγω των πολλαπλών δυνατοτήτων του μέσου, αποτελεί ένα ισχυρό κίνητρο για μάθηση (Μικρόπουλος, 2003). Επιπλέον, το παιδί ενδυναμώνεται προς την κατεύθυνση της θεωρίας του κονστρουκτιβισμού, δηλαδή «μαθαίνει πώς να μαθαίνει», ούτως ώστε να καταφέρει να αναπτύξει στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό τις ικανότητες και δεξιότητες αυτές, που καθίστανται απαραίτητες όχι μόνο για την σχολική του επίδοση, αλλά για ολόκληρη τη ζωή του (Μπακογιάννης & Γρηγοριάδου, 2000).

Σύμφωνα με διάφορες έρευνες που έχουν κατά καιρούς διενεργηθεί έχει διαπιστωθεί ότι ηλεκτρονικός υπολογιστής συντελεί στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών, κυρίως στην νοητική, και στην ενθάρρυνση για κοινωνική συναναστροφή των παιδιών με τους συνομηλίκους τους κατά την διάρκεια χρήσης του (Χατζηγεωργίου, 2002). Αξίζει επίσης να αναφερθεί, ότι η διερεύνηση του αν βελτιώνεται η

εκπαιδευτική διαδικασία μέσω της χρήσης υπολογιστή στην προσχολική τάξη, έχει συγκεντρώσει σημαντικές έρευνες.

Ειδικότερα, οι Ζαράνης & Οικονομίδης (2005) εξετάζοντας τις απόψεις των εκπαιδευτικών προσχολικής αγωγής σχετικά με το ποίες είναι οι δυνατότητες χρήσης του υπολογιστή στο νηπιαγωγείο. Τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής δείχνουν πως η πλειοψηφία των νηπιαγωγών πιστεύει ότι ο υπολογιστής είναι ένα πολυεργαλείο, όπου πράγματι επιδρά θετικά στην εκπαιδευτική διαδικασία, εφόσον με τη βοήθειά του μπορούν να διεξαχθούν πολύπλοκες και σύνθετες εργασίες, που αφορούν την αξιολόγηση εξέλιξης του κάθε παιδιού και η δημιουργία εποπτικού και διδακτικού υλικού.

Σε συνέχεια των παραπάνω ευρημάτων, οι Χριστοδούλου-Γκκλιάου & Γουργιώτου (2009) ερευνώντας τις απόψεις εκπαιδευτικών προσχολικής ηλικίας σχετικά με το ρόλο τους στην χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή στη τάξη. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν τις θετικές στάσεις όλων των νηπιαγωγών στην αξιοποίηση του ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Τέλος, οι Περγίδου και ο Τέγος (2011) έρχονται να επιβεβαιώσουν την παραπάνω έρευνα από τη σκοπιά των παιδιών αυτή τη φορά. Η συγκεκριμένη μελέτη, επιχειρεί να διερευνήσει πως τα παιδιά ηλικίας τριών και τεσσάρων ετών τις νέες τεχνολογίες στη μαθησιακή διαδικασία. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε μέσα σε ένα πλαίσιο ομαδικής απασχόλησης και αποδείχθηκε πως τα μαθησιακά κίνητρα μπορούν να αυξηθούν με τη χρήση κατάλληλων διαδραστικών τεχνολογιών.

Στη παρούσα έρευνα έγινε μια προσπάθεια να επιβεβαιωθούν τα ευρήματα προηγούμενων ερευνών, και συγκεκριμένα της έρευνας των Χριστοδούλου-Γκκλιάου & Γουργιώτου (2009).

Μεθοδολογία έρευνας

Μέθοδος

Σύμφωνα με τον Μαντζάρη (2012) η επιστημονική έρευνα ορίζεται ως μία μέθοδος, η οποία έχει ως στόχο τη διερεύνηση της πραγματικότητας και την εύρεση της αλήθειας, μέσω επιστημονικών μεθόδων. Η παρούσα εργασία εμπίπτει στο πεδίο της

εκπαιδευτικής έρευνας, εφόσον διερευνά απόψεις εκπαιδευτικών προσχολικής αγωγής, σχετικά με το αν υπάρχει βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, μέσω της χρήσης υπολογιστή. Γίνεται αντιληπτό ότι προέκυψαν δεδομένα, όπου θα βοηθήσουν την εκπαιδευτική διαδικασία να αλλάξει ποιοτικά προς το καλύτερο, με κεντρικό άξονα τα παιδιά σε συνάρτηση με την πιο ιδανική για αυτά εκπαιδευτική διαδικασία.

Η παρούσα εκπαιδευτική έρευνα ως μέθοδο της στηρίχθηκε σε μια μικτή ερευνητική διαδικασία, καθώς χρησιμοποιήθηκαν δύο μεθοδολογικά εργαλεία, ένα ποσοτικό, δηλαδή το ερωτηματολόγιο και ένα ποιοτικό, δηλαδή τη συνέντευξη (Κυριαζόπουλος & Σαμαντά, 2011).

Δειγματοληψία

Η επιλογή του δείγματος της συγκεκριμένης έρευνας πραγματοποιήθηκε με βάση την συμπτωματική δειγματοληψία, η οποία συναντάται στην βιβλιογραφία και ως «βολική» ή «συμπτωματική» ή «ευκαιριακή» δειγματοληψία. Η συγκεκριμένη μέθοδος δειγματοληψίας έχει ως αποτέλεσμα την ύπαρξη ενός πιο αντιπροσωπευτικού δείγματος με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά (Babie, 2011).

Οι συμμετέχοντες, που επιλέχθηκαν, για τη διεξαγωγή της παρούσας έρευνας είναι σαράντα πέντε (45) εκπαιδευτικοί προσχολικής ηλικίας και δέκα (10) γονείς παιδιών πρώτης σχολικής ηλικίας, από τους οποίους δεν υπήρξε καμία διαρροή. Πιο αναλυτικά, σχετικά με τους εκπαιδευτικούς το 74% αποτελούνταν από γυναίκες και το 26% από άντρες, από τους οποίους το 43% ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα των 23-33 ετών, το 33% στην ομάδα 34-44 ετών, το 20% στην ηλικιακή ομάδα των 45-55 ετών και το 4% στην ηλικία των 55+. Όσον αφορά το δείγμα των συνεντευξιαζόμενων το 50% ήταν άντρες και το υπόλοιπο 50% γυναίκες, από τους οποίους το 56% ανήκουν στην ηλικιακή ομάδα των 25-35 ετών και το 44% στην ομάδα των 36-46 ετών.

Ερευνητικά Εργαλεία

Αρχικά, το ερωτηματολόγιο (βλ. Παράρτημα 1) με τίτλο «Στάσεις των νηπιαγωγών δημόσιων και ιδιωτικών νηπιαγωγείων για τη χρήση του υπολογιστή στην προσχολική τάξη» (Χριστοδούλου-Γκλιού & Γουργιώτου, 2009) είχε ως

δείγμα εκπαιδευτικούς προσχολικής αγωγής. Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο αποτελείται από 20 ερωτήσεις κλειστού τύπου εκ των οποίων οι 6 είναι διχοτομικές ερωτήσεις, οι 12 είναι ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών και οι 2 είναι διαβαθμιζόμενες ερωτήσεις 5 βαθμίδων τύπου Likert.

Στους γονείς παιδιών προσχολικής ηλικίας πραγματοποιήθηκε ημι-δομημένη συνέντευξη (βλ. Παράρτημα 2) εννέα (9) ερωτήσεων. Οι ερωτήσεις της συνέντευξης σχεδιάστηκαν με βάση την υπάρχουσα βιβλιογραφία. Πιο συγκεκριμένα, όλες οι ερωτήσεις της συνέντευξης δημιουργήθηκαν σύμφωνα με τις Χριστοδούλου-Γκλιού & Γουργιώτου (2009), εξαιρουμένων των ερωτήσεων 3,7,8,9. Οι συγκεκριμένες βασίστηκαν στους Prensky (2001), Διαμαντάκη, Ντάβου & Πανούσης (2001), Bransford, Brown & Cocking (2000) και Ζαράνης & Οικονομίδης (2005) αντιστοίχως.

Αποτελέσματα και συζήτηση των ευρημάτων

Ο κύριος θεματικός άξονας και ταυτοχρόνως το βασικό ζητούμενο της παρούσας έρευνας είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών προσχολικής ηλικίας και των γονέων παιδιών πρώτης σχολικής ηλικίας σχετικά με την ενσωμάτωση του Η/Υ στην προσχολική τάξη.

Αρχικά, και όσον αφορά το πρώτο ερευνητικό ερώτημα, δηλαδή, «ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών προσχολικής ηλικίας για την χρήση του Η/Υ κατά την διδασκαλία;» μια γενική αποτίμηση δείχνει πως η πλειοψηφία είναι θετική ως προς την ενσωμάτωση του Η/Υ στην προσχολική τάξη και πιστεύει ότι βοηθά σε ποικίλους τομείς, που αφορούν την διδασκαλία. Αυτό επιβεβαιώνεται και από την τιμή του μέσου όρου (μ), η οποία είναι $\mu=1,013$. Πιο επεξηγηματικά, η συγκεκριμένη ερώτηση απαντάνται σε έξι διαφορετικούς τομείς της διδασκαλίας. Σύμφωνα με το ΔΕΠΠΣ (2003), τα παιδιά προσχολικής ηλικίας προτείνεται να έρθουν σε μια πρώτη επαφή με τις βασικές λειτουργίες του υπολογιστή και να χρησιμοποιηθεί από αυτά ως εκπαιδευτικό εργαλείο, στα πλαίσια του σχολικού περιβάλλοντος, γεγονός όπου τα βοηθά να κατακτήσουν έννοιες από ποικίλες διαφορετικές περιοχές. Η συγκεκριμένη θεώρηση επιβεβαιώνεται αφενός, από τις απόψεις των νηπιαγωγών, εφόσον σχετικά με το αν διευκολύνεται η προσέγγιση και η επίτευξη στόχων από διαφορετικές μαθησιακές περιοχές η γενική τάση είναι σύμφωνη με αυτό ($\mu=1$), αφετέρου και από τα ευρήματα της έρευνας των Χριστοδούλου-Γκλιού & Γουργιώτου (2009), όπου το

σημαντικό ποσοστό 84,4% έχει αυτή την άποψη. Παράλληλα και σύμφωνα με τις Χριστοδούλου-Γκλιάου & Γουργιώτου (2009), το συγκεκριμένο αξιοσημείωτο ποσοστό (84,4%) πιστεύει ότι ο Η/Υ καθιστά τη διδασκαλία ενδιαφέρουσα, ενώ ένα ανάλογο ποσοστό διαφωνεί με την άποψη ότι υποκαθιστά το έργο των εκπαιδευτικών. Την ίδια άποψη φάνηκε να έχουν και οι εκπαιδευτικοί, όπου συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα, αφού η γενική τάση, σχετικά με το αν η διδασκαλία γίνεται πιο ενδιαφέρουσα, είναι σύμφωνη ($\mu=1$). Η τάση όσον αφορά την υποκατάσταση του εκπαιδευτικού από τον Η/Υ ανέρχεται στο $\mu=4,2$, γεγονός όπου αποδεικνύει πως οι απόψεις των εκπαιδευτικών διαφωνούν με την παραπάνω θεωρία. Ο Η/Υ είναι αδύνατον να αντικαταστήσει τους εκπαιδευτικούς, αντιθέτως βοηθά τα παιδιά να καλλιεργήσουν την υπευθυνότητά τους, αλλά και να είναι σε θέση να λάβουν μόνα τους σωστές αποφάσεις (Lian & Johnson, 1999). Παρά το γεγονός ότι οι Η/Υ έχουν τη δυνατότητα να καταστήσουν τη διδασκαλία πιο ενδιαφέρουσα και διασκεδαστική, φέρνοντας στη σχολική αίθουσα νέες δυνατότητες διδασκαλίας και καινοτόμες δραστηριότητες, εντούτοις, οι εκπαιδευτικοί είναι εκείνοι, όπου μπορούν να κατευθύνουν και να ορίζουν την διεξαγωγή της διδασκαλίας, καθώς ενθαρρύνουν τους μαθητές προς την ανακάλυψη της γνώσης αλλά και τους υποστηρίζουν ως προς την αντιμετώπιση πικίλων δυσκολιών (Lian & Johnson, 1999). Όπως διαπιστώθηκε από τα ευρήματα της έρευνας των Χριστοδούλου-Γκλιάου & Γουργιώτου (2009), το ποσοστό (56,2%) διαφωνεί με την άποψη ότι η ενασχόληση με τους Η/Υ περιορίζει τις αλληλεπιδράσεις νηπιαγωγών-παιδιών. Η θετική στάση των νηπιαγωγών επιβεβαιώνεται και από ένα σημαντικό ποσοστό (68,8%), όπου θεωρεί ότι η ενασχόληση επιδρά στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού, ενώ ένα εξίσου σημαντικό ποσοστό (74,1%) διαφωνεί με την άποψη ότι σχολειοποιεί το νηπιαγωγείο. Αντίστοιχες είναι και οι απόψεις των νηπιαγωγών, όπως φαίνεται από τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, αφού σχετικά με τον περιορισμό των αλληλεπιδράσεων νηπιαγωγού-παιδιού αλλά και την επίδραση του Η/Υ στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού η γενική τάση είναι θετική ($\mu=1$). Στον αντίποδα, όμως έρχεται η απόψη ότι ο Η/Υ σχολειοποιεί το νηπιαγωγείο με την τιμή του μέσου όρου να είναι ίση με 4, άρα να είναι αρνητική, ως προς την άποψη. Αξίζει να αναφερθεί ότι, σύμφωνα με τον Μικρόπουλο (2003) ο Η/Υ δεν έχει τη δυνατότητα να περιορίσει τις αλληλεπιδράσεις νηπιαγωγού-παιδιού, αντιθέτως τις καλλιεργεί, εφόσον το παιδί αναζητά την καθοδήγηση του νηπιαγωγού, ενώ ταυτοχρόνως επιδρά

σε όλες τις γνωστικές περιοχές, όπως επιτάσσονται από το ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ (2003), γεγονός όπου επηρεάζει θετικά την ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού.

Στη συνέχεια, και όσον αφορά το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, δηλαδή «ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών για την συμβολή του Η/Υ στην ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής ηλικίας; », μια γενικότερη αποτίμηση των απόψεων δείχνει ότι οι εκπαιδευτικοί προσχολικής ηλικίας θεωρούν ότι ο Η/Υ συμβάλλει θετικά στην ανάπτυξη του παιδιού. Ειδικότερα, στην ερώτηση αν τα παιδιά χρησιμοποιούν τον Η/Υ, ένα ποσοστό 60% απαντούν θετικά και το υπόλοιπο 40% αρνητικά. Όσον αφορά τη συμβολή του Η/Υ στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού, φάνηκε ότι οι νηπιαγωγοί συμφωνούν με τη θεώρηση αυτή ($\mu=1,3$). Οι απόψεις των εκπαιδευτικών ως προς τον περιορισμό της δημιουργικότητας εξαιτίας της ενσωμάτωσης του Η/Υ στην εκπαίδευση, δείχνουν ότι διαφωνούν με την άποψη ($\mu=4$), ενώ ταυτοχρόνως πιστεύουν ότι ο Η/Υ παρέχει τη δυνατότητα ανάληψης πρωτοβουλιών ($\mu=1,5$) και προσφέρει χαρά και ευχαρίστηση στα παιδιά ($\mu=1,5$). Τέλος, στην ερώτηση σχετικά με το αν αποδυναμώνονται οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ των παιδιών, οι νηπιαγωγοί πιστεύουν ότι αυτό δεν ισχύει ($\mu=4,2$).

Θα ήταν παράλειψη σε αυτό το σημείο αν δεν αναφερόταν ότι τα παραπάνω ευρήματα επιβεβαιώνουν και τα αντίστοιχα αποτελέσματα της έρευνας των Χριστοδούλου-Γκλιάου & Γουργιώτου (2009), πλην ενός, όπου τα ευρήματα έρχονται σε αντιδιαστολή. Πιο επεξηγηματικά, στην ερώτηση αν τα νήπια χρησιμοποιούν τον Η/Υ, ένα ποσοστό 59,3% από τους νηπιαγωγούς του δείγματος απαντούν θετικά και ένα μικρότερο 40,7% αρνητικά. Μεγάλο είναι και το ποσοστό, 46,9%, αφενός αυτών που πιστεύουν ότι η χρήση του Η/Υ από τα παιδιά συμβάλλει στην ολόπλευρη ανάπτυξή τους και αφετέρου αυτών, 37,5%, που διαφωνούν με την άποψη ότι περιορίζει τη δημιουργικότητα των παιδιών. Επιπροσθέτως, ένα ποσοστό 43,8% πιστεύει ότι παρέχει τη δυνατότητα ανάληψης πρωτοβουλιών κι ένα εξίσου σημαντικό ποσοστό 43,7% θεωρεί ότι προσφέρει χαρά και ευχαρίστηση στα παιδιά. Τέλος, το 1/3 περίπου των νηπιαγωγών (31,2%) αποδέχεται ότι η χρήση Η/Υ αποδυναμώνει τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των παιδιών.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι σύμφωνα με τους Διαμαντάκη, Ντάβου & Πανούσης (2001) ο Η/Υ ως εκπαιδευτικό εργαλείο στην προσχολική τάξη, εκτός του ότι προσφέρει ευχαρίστηση στα παιδιά, κάνοντας την εκπαιδευτική διαδικασία πιο

ενδιαφέρουσα, ενθαρρύνει το παιδί να ανακαλύψει τη γνώση, καλλιεργεί τη δημιουργικότητα και την κριτική του σκέψη, καλλιεργεί την αλληλεπίδραση με τους συνομηλίκους, ενώ ταυτοχρόνως του παρέχει τη δυνατότητα να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες, συμβάλλοντας καθ' αυτόν τον τρόπο στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού. Έρευνες σε παιδιά με αυτισμό καταδεικνύουν τη σπουδαιότητα της χρήσης του ηλεκτρονικού υπολογιστή στην ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης του παιδιού (Charitaki, 2015).

Σχετικά με το τρίτο ερευνητικό ερώτημα, δηλαδή, «ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την ενσωμάτωση του Η/Υ στην προσχολική τάξη; ». Κατά γενική ομολογία (95%) οι νηπιαγωγοί έχουν θετική στάση στο αν ο Η/Υ έχει θέση στην τάξη του νηπιαγωγείου, υπό την προϋπόθεση ότι οι νηπιαγωγοί θα επιμορφώνονται συνεχώς (92%), θα υπάρχει ο κατάλληλος εξοπλισμός (51%) και τα κατάλληλα εκπαιδευτικά λογισμικά (87%), καθώς και κατάλληλη κτιριακή υποδομή (34,3%).

Παρ' όλη όμως τη θετική τους στάση αρκετοί είναι οι νηπιαγωγοί (34,7%), όπου κρατούν κάποιες επιφυλάξεις ως προς την εισαγωγή του Η/Υ στην τάξη τους, χωρίς ωστόσο να ερμηνεύουν πλήρως αυτές τις επιφυλάξεις τους, γεγονός όπου επιβεβαιώνεται από τη γενική τάση των απαντήσεων. Πιο αναλυτικά, σχετικά με το αν ο Η/Υ είναι ακατάλληλος για την νηπιακή ηλικία και το αν επιτείνει τις ανισότητες μεταξύ παιδιών από διαφορετικά κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα οι απόψεις των νηπιαγωγών φαίνονται να μην είναι βέβαιες ($\mu=3$). Παρόμοια είναι και η γενική αποτίμηση των απαντήσεων σχετικά με τον περιορισμό των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων στο χώρο του νηπιαγωγείου αλλά και την αποδυνάμωση του ρόλου της νηπιαγωγού ($\mu=2,7$).

Τα παραπάνω ευρήματα διασταρώνονται και με τα ευρήματα της έρευνας των Χριστοδούλου-Γκλιάου & Γουργιώτου (2009), αφού από τους 12 εκπαιδευτικούς που απαντούν επιφυλακτικά οι 9 δεν είναι βέβαιοι για τις συγκεκριμένες επιφυλάξεις που δηλώνονται στο ερωτηματολόγιο. Παραμένοντας στα ευρήματα της συγκεκριμένης έρευνας και όσον αφορά τις δυνατότητες χρήσης του Η/Υ στο νηπιαγωγείο οι απόψεις επικεντρώνονται στην ανάπτυξη στόχων του Αναλυτικού Προγράμματος (84,4%), τη διεξαγωγή διοικητικών εργασιών (96,9%), την προσπάθεια ανεύρεσης εποπτικού υλικού (96,9%), την ενημέρωση (93,9%) και τα παιχνίδια (72%).

Τις παραπάνω ενδείξεις έρχονται να επιβεβαιώσουν και τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, εφόσον οι νηπιαγωγοί πιστεύουν πως ο Η/Υ μπορεί να χρησιμοποιηθεί σχετικά με την επίτευξη των στόχων του Αναλυτικού προγράμματος και τη διεξαγωγή διοικητικών εργασιών ($\mu=1,5$). Την ίδια στιγμή θεωρούν ότι ο Η/Υ μπορεί να αξιοποιηθεί ως προς τη δημιουργία και την ανεύρεση διδακτικού εποπτικού υλικού ($\mu=1,08$), την επικοινωνία ($\mu=1,06$), την ενημέρωση ($\mu=1$) και τα παιχνίδια ($\mu=1,1$).

Τέλος, κάνοντας μια προσπάθεια να απαντηθεί το τέταρτο και τελευταίο ερευνητικό ερώτημα, δηλαδή «ποιες είναι οι απόψεις των γονέων για την χρήση του Η/Υ στην διδασκαλία;», φαίνεται ότι οι απόψεις των γονέων στην πλειοψηφία τους είναι θετικές ως προς το ζήτημα, δίχως όμως να λησμονούνται τα όρια και οι κανόνες χρήσης του από τα παιδιά. Συγκεντρώνοντας τα αποτελέσματα των απαντήσεων των συνεντεύξεων, όπου έγιναν σε γονείς παιδιών προσχολικής ηλικίας, το 60% πιστεύει ότι ο Η/Υ έχει θέση στην προσχολική τάξη, γεγονός όπου επιβεβαιώνεται και από το ΔΕΠΠΣ (2003), όπου ενθαρρύνει την ενσωμάτωση του Η/Υ στο νηπιαγωγείο ως γνωστικό - διερευνητικό εργαλείο, εποπτικό μέσο διδασκαλίας σε βασικά γνωστικά αντικείμενα, εργαλείο επικοινωνίας και αναζήτησης πληροφοριών, προσδίδοντας στο παιδί τον απαιτούμενο τεχνολογικό αλφαριθμητισμό, απαραίτητο εφόδιο ενός ατόμου για την σύγχρονη κοινωνία.

Εξηγώντας αναλυτικότερα τους λόγους, όπου το 60% είναι θετικό ως προς την ενσωμάτωση του Η/Υ στην προσχολική τάξη, παρατηρείται ότι το 40% θεωρεί ότι

«ο Η/Υ αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας και της κοινωνίας μας, για αυτό είναι καλό ένα άτομο να εξοικειώνεται από μικρή ηλικία με αυτόν, ώστε να αναπτύξει τις απαιτούμενες δεξιότητες».

Βασικός σκοπός για τους μαθητές στην προσχολική ηλικία είναι να γνωρίσουν και να εξοικειωθούν με τον υπολογιστή και τις κυριότερες μονάδες από τις οποίες αποτελείται, ώστε να μπορούν να τον χρησιμοποιούν σε διάφορες εφαρμογές και δραστηριότητες στην τάξη, καθώς και αργότερα για την ζωή τους εκτός του σχολικού πλαισίου (Βερέβη,2002).

Σημαντικό είναι και το 20%, όπου θεωρεί ότι ο Η/Υ έχει θέση στην προσχολική τάξη, για το λόγο ότι:

«μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να αναζητήσει ο εκπαιδευτικός εικόνες, μουσική και πληροφορίες, όπου θα κάνουν πιο ενδιαφέρουσα την εκπαιδευτική διαδικασία».

Όπως τονίζει και ο Φράγκος (1995), ένα παιδί προσχολικής ηλικίας ανυπομονεί να «παίξει» στον Η/Υ. Παρόλα αυτά, αυτό δεν σημαίνει ότι ο υπολογιστής αντιμετωπίζεται ως ένα διασκεδαστικό μέσο ψυχαγωγίας, αντιθέτως αντιμετωπίζεται ως ένα μέσο έκφρασης της φαντασίας και της δημιουργικής σκέψης. Έχει αποδειχθεί ότι είναι ένα μέσο, όπου τελικά, συμβάλλει στην εκπαίδευση και αγωγή των παιδιών. Ένα μέσο, που θα πρέπει να ενσωματωθεί μαζί με το υπόλοιπο υλικό της προσχολικής τάξης, συμπληρώνοντας ένα πλούσιο σε ερεθίσματα περιβάλλον που να παρακινεί τα νήπια σε απασχόληση, άρα σε γνώση.

Όπως γίνεται αντιληπτό από τα παραπάνω, το υπόλοιπο 40% πιστεύει ότι ο Η/Υ δεν έχει θέση στην προσχολική τάξη, ενώ οι λόγοι της αρνητικότητας ως προς το ζήτημα απαντώνται στον ενδεχόμενο εθισμό, σε ενδεχόμενες σωματικές βλάβες, όπως είναι η οφθαλμική κόπωση και στον περιορισμό του φυσικού παιχνιδιού και συνεπώς την μείωση της κοινωνικότητάς τους. Πιο αναλυτικά, το μεγαλύτερο μέρος του 40%, όπου είναι αντίθετο με την ενσωμάτωση του Η/Υ στην εκπαίδευση, προτιμά

«το παιδί να τρέχει, να παίζει και να κινείται, παρά να είναι καθισμένο μπροστά από μία οθόνη, προκαλώντας βλάβες στον οργανισμό του και ίσως εθισμό».

Όπως επισημαίνει ο Χατζηγεωργίου (2002), οι νέες τεχνολογίες και τα επιτεύγματα τους μας εισάγουν σε ένα εικονικό κόσμο απίστευτων δυνατοτήτων για ενημέρωση, επικοινωνία και ψυχαγωγία. Παρόλα αυτά, η μη συνετή και ορθή χρήση εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους, όπως είναι ο εθισμός, φαινόμενο, όπου προκαλείται από εξαιρετικά πολύωρη χρήση του Η/Υ.

Παράλληλα, δεν ήταν λίγοι οι γονείς, όπου συμφωνούν στο ότι

«στη σημερινή εποχή τα περισσότερα παιδιά είναι εξοικειωμένα με τον Η/Υ, συνεπώς δεν υπάρχει λόγος να γίνεται πρώιμα η επαφή τους με αυτό. Είναι, λοιπόν, προτιμότερο να ζουν φυσιολογικά την κάθε ηλικία τους παίζοντας με άλλα παιδάκια, αναπτύσσοντας έτσι την κοινωνικότητά τους».

Στον αντίποδα, ωστόσο, βρίσκονται οι Περδίκου & Τέγος (2011), υποστηρίζοντας ότι μέσω της αλληλεπίδρασης των παιδιών προσχολικής ηλικίας με τον Η/Υ στα πλαίσια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, αμβλύνονται οι διαφορές των παιδιών από διαφορετικά κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα, καλλιεργείται η ομαδικότητα και η συνεργασία, ενώ εξελίσσεται μεταξύ τους η επικοινωνία και η ικανότητα επίλυσης ενδεχόμενων προβλημάτων, γεγονός όπου αναπτύσσει την κοινωνικότητα του παιδιού και τις επικοινωνιακές του δεξιότητες.

Η παρούσα έρευνα συγκριτικά με παλαιότερες έρευνες και συγκεκριμένα αυτή των Χριστοδούλου-Γκλιάου & Γουργιώτου (2009), αποδείχθηκε ότι επιβεβαίωσε την ήδη προϋπάρχουσα γνώση στο συγκεκριμένο ερευνητικό πεδίο, γεγονός ιδιαίτερης σημασίας, αφού ενίσχυσε κατ' αυτόν τον τρόπο ακόμη περισσότερο τα ερευνητικά δεδομένα, όπου αφορούν την ενσωμάτωση του Η/Υ στην προσχολική τάξη.

Συμπεράσματα

Σύμφωνα με τα δεδομένα που προκύπτουν από την παρούσα έρευνα και το δείγμα που στην προκειμένη φάση αποτελείται από εκπαιδευτικούς προσχολικής ηλικίας και γονείς παιδιών προσχολικής ηλικίας, εξάγονται ποικίλα συμπεράσματα.

Αναλυτικότερα, και ως θεμέλιο το γεγονός ότι το σχολείο θεωρείται ακρογωνιαίος λίθος του περιεχόμενου και της εξέλιξης αυτής της κοινωνίας, είναι αδιανόητο να μην υπάρξει σταδιακή ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση (Ντολιοπούλου, 2002). Λαμβάνοντας υπόψιν και τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης διερεύνησης, παρατηρούμε το γεγονός ότι κατά γενική ομολογία το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος είναι θετικό ως προς αυτή την ενσωμάτωση, πιστεύοντας ότι ο Η/Υ αποδίδει θετικά τόσο όσον αφορά την εκπαιδευτική διαδικασία και τους επιμέρους τομείς της, όσο και την ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού αυτής της ηλικίας. Ωστόσο, οι επιφυλάξεις των εκπαιδευτικών υπάρχουν, χωρίς όμως να έχουν διασαφηνιστεί πλήρως, γεγονός, όπου πιθανολογείται με το πέρας του χρόνου να εξαλειφθεί.

Ένα ακόμη σημαντικό θέμα που αναδύθηκε από την έρευνα είναι η έλλειψη κατάλληλου τεχνολογικού εξοπλισμού, γεγονός που έχει επισημανθεί και σε παλαιότερες έρευνες (Κυρίδης & άλλοι, 2003) και αποτελεί ανασχετικό παράγοντα αποδοχής της εισαγωγής του Η/Υ στην τάξη.

Καταληκτικά, θα λέγαμε ότι μέσα από την ερευνητική αυτή προσπάθεια φάνηκε ότι όλοι οι νηπιαγωγοί δεν αντιμετωπίζουν αρνητικά την ενσωμάτωση Η/Υ στην προσχολική τάξη. Αντιθέτως, φάνηκε ότι οι νηπιαγωγοί είναι ιδεολογικά προετοιμασμένοι να υποδεχθούν και να αξιοποιήσουν τον Η/Υ με τον καλύτερο τρόπο με την προϋπόθεση ότι οι ίδιοι θα επιμορφωθούν και θα υπάρξει κατάλληλος εξοπλισμός, κτιριακή υποδομή και λογισμικά.

Προτάσεις για μελλοντική έρευνα περιλαμβάνουν τη χρήση μεγαλύτερου και αντιπροσωπευτικότερου δείγματος. Εν κατακλείδι, η παρούσα έρευνα υποδεικνύει και νέες κατευθύνσεις για μελλοντικές προεκτάσεις, όπως και δαγωγική αξιοποίηση του Η/Υ σε συγκεκριμένες γνωστικές περιοχές του Αναλυτικού Προγράμματος του νηπιαγωγείου ή τη διερεύνηση των συσχετίσεων μεταξύ της ανάπτυξης της κοινωνικότητας παιδιών προσχολικής ηλικίας, όπου προέρχονται από διαφορετικά κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα, και του Η/Υ ως εκπαιδευτικό εργαλείο στην προσχολική τάξη.

Βιβλιογραφία

- Babie, E. (2011). *Εισαγωγή στη κοινωνική έρευνα*. Επιμέλεια από τον Κ. Ζαφειρόπουλο, Αθήνα: Κριτική.
- Charitaki, G. (2015). The effect of ict on emotional education and development of young children with autism spectrum disorder. *Procedia Computer Science*, 65, 285-293.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Μετάφραση από τους Σ. Κυρανάκης, Μ. Μαυράκη, Χ. Μητσόπουλος, Π. Μπιθαρά και Μ. Φιλοπούλου, Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Liang, P., & Johnson, J. (1999). Using technology to enhance early literacy through play. *Computers in schools*, 15 (1), 55-64.
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants. Part 1, *On the horizon*. 9, (5), 1-6.
- Βερέβη, Α. (2002). Η συμβολή των νέων τεχνολογιών στη σχολική εκπαίδευση, *Διαβάζω*, 428, 110-113.
- *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο*, (2003). Τεύχος Β', Αθήνα : ΥΠΕΠΘ-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Διαμαντάκη, Κ., Ντάβου, Μ., & Πανούσης, Γ (2001) *Νέες τεχνολογίες και παλαιοί φόβοι στο σχολικό σύστημα*, Αθήνα: Παπαζήσης.
- Ζαράνης, Ν., & Οικονομίδης, Β. (2005). *Οι απόψεις των νηπιαγωγών για τη χρήση του υπολογιστή στο νηπιαγωγείο*, Πρακτικά 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ, Αξιοποίηση των τεχνολογιών, της

πληροφορίας και της επικοινωνίας στη διδακτική πράξη, 13-15 Μαΐου, Σύρος, 577-583.

- Καλαματιανού, Μ., Μούκα, Γ., & Χατζηγιάννη, Μ. (2002). *Δραστηριότητες μάθησης μέσω υπολογιστή*. Πρακτικά 3^{ου} Συνεδρίου ΕΤΠΕ, τ.Α', επιμ. Δημητρακοπούλου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, εκδ. Καστανιώτη, Ρόδος, 119-124.
- Κυριαζόπουλος, Π., & Σαμαντά, Ε. (2011). *Μεθοδολογία Έρευνας Εκπόνησης Διπλωματικών Εργασιών*. Αθήνα: Σύγχρονη Εκδοτική.
- Mason, J. (2011). *Θεωρία και έρευνα στη κοινωνιολογία: Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας*. Επιμέλεια από την Ν.Κυριαζή. Αθήνα: Πεδίο
- Μάντζαρης, Ι. (2012). *Επιστημονική έρευνα: συγγραφή-διαμόρφωση-παρουσίαση επιστημονικών εργασιών*, Αθήνα: Cory city.
- Μηττάκος, Δ. & Μηττάκος, Θ. (2002). *Η χρήση των ΤΠΕ στη δημιουργία μαθησιακού αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος: δυνατότητες, αντιφάσεις και προκλήσεις*. Πρακτικά 3^{ου} Συνεδρίου ΕΤΠΕ, τ.Β', επιμ. Δημητρακοπούλου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, εκδ. Καστανιώτη, Ρόδος, 297-302.
- Μικρόπουλος, Τ.Α. (2003). *Εκπαιδευτικό λογισμικό: θέματα σχεδίασης και αξιολόγησης λογισμικού υπερμέσων*, Αθήνα: Κλειδάριθμος.
- Μπακογιάννης, Σ., & Γρηγοριάδου, Μ. (2000). *Μοντέλο αξιολόγησης εκπαιδευτικού λογισμικού-η συμμετοχή του μαθητή ως αξιολογητή*. Πρακτικά 2^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου, Οι τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας στην εκπαίδευση, Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα, σσ. 397-406.
- Νικολοπούλου, Κ. (2006). *Οι τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών στην προσχολική εκπαίδευση: βιβλιογραφική επισκόπηση αναφορικά με τη χρήση τους από νήπια*, Θέματα στην Εκπαίδευση, τ. 7(2), σ. 197-221.
- Ντολιοπούλου, Ε. (2002). *Σύγχρονες τάσεις της προσχολικής αγωγής*. Αθήνα : Τυπώθητω.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2006). *Οδηγός νηπιαγωγού. Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί. Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης*. Διαθέσιμο στο : http://www.pi-schools.gr/books/dimotiko/nipi/nipi_1_140.pdf [τελευταία ημερομηνία πρόσβασης στις 30 Απριλίου 2017].
- Πεрдίκου, Χ., & Τέγος, Σ. (2011). Διερευνητική μελέτη για το πώς τα παιδιά χρησιμοποιούν τη διαδραστική τεχνολογία πολυμέσων στην προσχολική εκπαίδευση, Πρακτικά 2^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου *Ένταξη και χρήση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία*, 28-30 Απριλίου, Πάτρα, 677-684.
- Φραγκος, Χ. (1995). *Ψυχοπαιδαγωγική*. Αθήνα : Gutenberg.
- Χατζηγεωργίου, Γ. (2002). *Παιδαγωγικοί προβληματισμοί και Νέες Τεχνολογίες*. Πρακτικά 3^{ου} Συνεδρίου ΕΤΠΕ, τ.Α', επιμ. Δημητρακοπούλου, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, εκδ. Καστανιώτη, Ρόδος, 402-409.
- Χριστοδούλου-Γκλιάου, Ν., & Γουργιώτου, Ε. (2009). *Στάσεις των νηπιαγωγών δημόσιων και ιδιωτικών νηπιαγωγείων για τη χρήση του υπολογιστή στην προσχολική τάξη, Επιθεώρηση εκπαιδευτικών θεμάτων*, 15, Σεπτέμβριος, 148-165.

Παραρτήματα :

Παράρτημα 1^ο : Ερωτηματολόγιο «Στάσεις των Νηπιαγωγών για τη χρήση του Υπολογιστή στην Προσχολική Τάξη»

Προσωπικές Πληροφορίες

ΑΝΤΡΑΣ **ΓΥΝΑΙΚΑ**

1. ΗΛΙΚΙΑ : 23-33 34-44 45-55 55+

2.ΧΡΟΝΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΩΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΣ :

1-5 6-10 11-15 16-20 ΠΑΝΩ ΑΠΟ 21

3.ΒΑΣΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ:

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΣΧΟΛΗ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

4. ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ:

ΠΕΚ ΣΕΛΔΕ ΜΔΔΕ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΑΛΛΗ

5. ΕΜΒΑΔΟΝ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ ΤΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ ΣΑΣ :

25τ.μ. 25-35τ.μ. 36-45τ.μ. ΠΑΝΩ ΑΠΟ 45τ.μ.

6. ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Η/Υ ;

ΝΑΙ ΟΧΙ

ΑΝ ΝΑΙ, ΠΩΣ ΑΠΟΚΤΗΣΑΤΕ ΤΙΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ;

ΕΙΜΑΙ ΑΥΤΟΔΙΔΑΚΤΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ/ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΥΠΕΠΘ (ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ)

ΑΛΛΟ .....

7. ΠΟΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΝΩΡΙΖΕΤΕ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ;

- WORD
- EXCEL
- INTERNET
- POWER POINT
- COREL PHOTO SHOP
- ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΟΛΥΜΕΣΑ
- ΑΛΛΟ

.....

8. ΔΙΑΘΕΤΕΤΕ ΚΑΠΟΙΟ ΠΤΥΧΙΟ ΣΧΕΤΙΚΟ ΜΕ ΤΗ ΓΝΩΣΗ Η/Υ;

- ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΑΠΟ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΗΜ. ΦΟΡΕΑ
- ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΑΠΟ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΙΔ. ΦΟΡΕΑ
- ΚΡΑΤΙΚΗ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ
- ECDL

9. ΔΙΑΘΕΤΕΙ Η/Υ ΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΣΑΣ;

- ΝΑΙ   ΟΧΙ

ΑΝ ΝΑΙ, ΑΝΑΦΕΡΕΤΕ ΑΝ Ο Η/Υ ΣΑΣ ΔΙΑΘΕΤΕΙ:

- ΕΚΤΥΠΩΤΗ
- ΣΑΡΩΤΗ
- ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ INTERNET
- ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΧΡΗΣΗΣ CD ROM

10. ΕΧΕΤΕ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ ΚΑΠΟΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΟΥ Η/Υ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ;

- ΝΑΙ   ΟΧΙ

ΑΝ ΝΑΙ, ΠΟΥ ΤΟ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΑΤΕ;

- ΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
  - ΣΤΗΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ (ΠΕΚ, ΜΔΔΕ)
  - ΣΕ ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ
  - ΣΕ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ/ΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ
  - ΣΕ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΙΔ. ΦΟΡΕΑ ΑΠΟ ΕΙΔΙΚΟ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΠΩΛΗΣΗΣ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ
  - ΑΛΛΟ
- .....

11. **ΠΟΣΟ ΣΥΧΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Η/Υ;**

- ΣΠΑΝΙΑ   ΣΥΧΝΑ   ΑΡΚΕΤΑ ΣΥΧΝΑ   ΠΟΛΥ ΣΥΧΝΑ

12. **ΣΤΗ ΓΩΝΙΑ ΤΟΥ Η/Υ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ ΚΑΙ CD ROM ΚΑΤΑΛΛΗΛΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ;**

- ΚΑΘΟΛΟΥ
- ΕΛΑΧΙΣΤΑ
- ΑΡΚΕΤΑ
- ΠΟΛΛΑ

13. **ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ Ο Η/Υ ΕΧΕΙ ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΤΑΞΗ;**

- ΝΑΙ   ΟΧΙ

14. **ΠΟΙΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ Η/Υ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ;**

- ΣΥΝΕΧΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

- ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ
- ΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΚΤΙΡΙΑΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ
- ΚΑΤΑΛΛΗΛΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ
- ΑΛΛΟ
- .....

**ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ Η/Υ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΪΟ ΠΑΡΑΚΑΛΩ,
ΚΥΚΛΩΣΤΕ ΕΝΑΝ ΑΡΙΘΜΟ ΣΕ ΚΑΘΕ ΠΡΟΤΑΣΗ ΔΗΛΩΝΟΝΤΑΣ
ΤΗΝ ΑΠΟΨΗ ΠΟΥ ΣΑΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΕΙ (1=ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΩΣ, 2=
ΣΥΜΦΩΝΩ, 3= ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΒΕΒΑΙΟΣ/Η, 4= ΔΙΑΦΩΝΩ, 5= ΔΙΑΦΩΝΩ
ΑΠΟΛΥΤΩΣ)**

**15. ΕΧΕΤΕ ΕΠΙΦΥΛΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ Η/Υ ΣΤΟ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΪΟ;**

- ΝΑΙ   ΟΧΙ

ΑΝ ΝΑΙ, ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΠΙΦΥΛΑΞΕΙΣ ΣΑΣ;

	ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΩΣ	ΣΥΜΦΩΝΩ	ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΒΕΒΑΙΟΣ/ Η	ΔΙΑΦΩΝΩ	ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΩΣ
ΕΙΝΑΙ ΑΚΑΤΑΛΛΗΛΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΗΠΙΑΚΗ ΗΛΙΚΙΑ	1	2	3	4	5
ΕΠΙΤΕΙΝΕΙ ΤΙΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΠΑΙΔΙΩΝ ΑΠΟ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚ Α ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ	1	2	3	4	5

ΠΕΡΙΟΡΙΖΕΙ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ	1	2	3	4	5
ΑΠΟΔΥΝΑΜΩΝΕΙ ΤΟΝ ΡΟΛΟ ΤΗΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ	1	2	3	4	5

16. Ο Η/Υ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΕΙ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ:

	ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΩΣ	ΣΥΜΦΩΝΩ	ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΒΕΒΑΙΟΣ/ Η	ΔΙΑΦΩΝΩ	ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΩ Σ
ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	1	2	3	4	5
ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ	1	2	3	4	5
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ/ ΑΝΕΥΡΕΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ/ ΕΠΟΠΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ	1	2	3	4	5
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ	1	2	3	4	5
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ	1	2	3	4	5
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	1	2	3	4	5

17. Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ Η/Υ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ:

	ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΩΣ	ΣΥΜΦΩΝΩ	ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΒΕΒΑΙΟΣ/ Η	ΔΙΑΦΩΝΩ	ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΩΣ
ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΕΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΣΤΟΧΩΝ	1	2	3	4	5

ΑΠΟ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ					
ΚΑΘΙΣΤΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΠΙΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ	1	2	3	4	5
ΥΠΟΚΑΘΙΣΤΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ	1	2	3	4	5
ΠΕΡΙΟΡΙΖΕΙ ΤΙΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥ-ΠΑΙΔΙΩΝ	1	2	3	4	5
ΕΠΙΔΡΑ ΣΤΗΝ ΟΛΟΠΛΕΥΡΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	1	2	3	4	5
ΣΧΟΛΕΙΟΠΟΙΕΙ ΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	1	2	3	4	5

18. ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝ ΤΟΝ Η/Υ ; ΝΑΙ ΟΧΙ

ΑΝ ΝΑΙ, Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ Η/Υ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ
ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ:

	ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΩΣ	ΣΥΜΦΩΝΩ	ΔΕΝ ΕΙΜΑΙ ΒΕΒΑΙΟΣ/Η	ΔΙΑΦΩΝΩ	ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΩΣ
ΣΥΜΒΑΛΛΕΙ ΣΤΗΝ ΟΛΟΠΛΕΥΡΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	1	2	3	4	5
ΠΕΡΙΟΡΙΖΕΙ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ	1	2	3	4	5
ΠΑΡΕΧΕΙ ΤΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΩΝ	1	2	3	4	5
ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ ΧΑΡΑ ΚΑΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΣΗ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ	1	2	3	4	5

ΑΠΟΔΥΝΑΜΩΝΕΙ ΤΙΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ	1	2	3	4	5
---	---	---	---	---	---

Παράρτημα 2^ο : Φόρμα Συνέντευξης

1. Υπάρχει Η/Υ στο σπίτι, στον οποίο έχει πρόσβαση το παιδί ;

---

2. Αν ναι, πόσες ώρες έχει πρόσβαση το παιδί ημερησίως ;

---

3. Σε ποιο βαθμό είναι εξοικειωμένο το παιδί με τη χρήση του Η/Υ ;

---

4. Πιστεύετε ότι επιδρά θετικά στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού η χρήση του Η/Υ ;

---

5. Αν ναι, πως φαίνεται αυτή η επίδραση στην καθημερινότητα του παιδιού ; Αναφέρετε παράδειγμα.

---

6. Η χρήση του Η/Υ, πιστεύετε ότι περιορίζει τη δημιουργικότητα του παιδιού; Αν ναι, αναφέρετε παράδειγμα.

---

7. Η ανάπτυξη της φαντασίας του παιδιού, πιστεύετε οφείλεται και στην χρήση του Η/Υ ; Αν ναι, αναφέρετε παράδειγμα.

---

8. Ποια πιστεύετε ότι είναι η επίδραση της χρήσης του Η/Υ, ως προς την αλληλεπίδραση του παιδιού με το περιβάλλον του;

---

9. Πιστεύετε πως ο Η/Υ έχει θέση στην προσχολική τάξη ; Αν ναι, εξηγήστε αναλυτικότερα τους λόγους.
